

ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПРОДУКЦІЮ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЇЇ ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Н.І. Цегельник, здобувач
Житомирський національний агроекологічний університет

В країнах ЄС та й у світі в цілому на фоні погіршення стану довкілля стрімко поширюється органічне виробництво, яке спрямоване на покращення здоров'я населення шляхом виробництва високоякісного продовольства, сировини та інших продуктів, збереження родючості ґрунтів та навколишнього середовища, розвиток сільської місцевості та стимулювання місцевого й регіонального виробництва. Перехід до органічного виробництва для значної кількості фермерів чи власників підсобних господарств у різних країнах світу, значно покращує їх фінансово-економічне становище, що в свою чергу, відображається і на загальному соціально-економічному становищі регіонів. І в Україні ефективність таких господарств значно підвищилась би за умови їх переходу до органічного виробництва та доступу до відповідних ринків збуту.

Серед вітчизняних вчених дослідженням передумов розвитку органічного виробництва, його запровадження та функціонування займалися такі вчені, як М.І. Кобець [3], який досліджував органічне землеробство та його поширення у світі, М.К. Шикіла, Н.М. Рідей, М.В. Капшик [2] розглядають питання ґрунтозахисних технологій – передумові органічного виробництва. О.В. Шерстобоева [6] досліджувала передумови для розвитку органічного виробництва в Україні, Н.А. Макаренко – екологічну експертизу технологій вирощування сільськогосподарської продукції, С.С. Антоненко [1], В.М. Писаренко [1] – питання біологізації землеробства, в тому числі, її регіональний аспект. Водночас, багатогранність існуючих проблем в органічному господарюванні зумовлює необхідність формування цінової політики на продукцію органічного виробництва та її облікову забезпечення, які не отримали достатньої уваги і вивчення.

Розвитку органічного виробництва сприяє Міжнародна Федерація руху за органічне сільське господарство (IFOAM), яка об'єднує учасників із більше 100 країн світу. Згідно проекту Закону України «Про органічне виробництво» визначення органічного виробництва трактується, як діяльність операторів, що застосовують принципи, правила та методи органічного виробництва на всіх етапах його виробництва, які дозволяють виготовляти натуральні продукти з оздоровчими властивостями, а також зберігати та відновлювати природні ресурси у процесі виробничої діяльності [5]. При придбанні чи реалізації органічної продукції виникають розрахункові відносини. Кожен суб'єкт ринку (покупці і продавці) мають свою мету. В аграрному секторі економіки покупцями органічної продукції виступають: переробні, великотоварні, торгово-посередницькі, оптово-торговельні підприємства, населення та ін.

В процесі розрахункових відносин першочергове значення при купівлі органічної продукції мають якість та ціна продукції, які потребують інформаційного забезпечення в системі обліку. Якість продукції, особливо органічної, є однією з найскладніших категорій, з якою людство стикається в процесі матеріального виробництва. Для управління, якістю сільськогосподарської продукції через економічні й органічні важелі слід вирішити ряд умов: об'єктивне визначення рівня якісних параметрів відповідних видів продукції (смак, колір, розварюваність та ін.) та їх супроводження щонайменше як на стадії передачі її від безпосереднього товаровиробника до переробних організацій; визначення людського фактора та кількісного впливу через агротехнологічні, організаційні й економічні важелі на якість продукції в процесі руху в сфері сільськогосподарського виробництва,

заготівлі, переробки, торгівлі; визначення методів економічних стимулів і джерел фінансування та залежності формування рівня якості продукції від рівня витрат виробництва, урожайності, продуктивності тварин і рівня купівельної спроможності споживачів, моральних факторів постачальників продукції.

Рівень якості продукції впливає на собівартість, ціну, рентабельність, конкурентоспроможність продукції, а в кінцевому підсумку – на економічний потенціал органічних господарств. Ціна є важливим регулятором взаємодії суб'єктів ринкових відносин і формує дохід продавців і витрати покупців. В системі обліку ці відносини відображаються за дебетом рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" і кредитом рахунку 70 "Доходи від реалізації". Таким чином, це дозволить мати інформацію про покупців органічної продукції і доходи підприємств від окремих об'єктів органічного землеробства.

Виходячи з того, що все більшої популярності у світі в цілому, і у тому числі в Україні, набуває органічна продукція, як харчова цінність і безпечність для здоров'я людини, її потрібно обліковувати окремо від звичайної продукції на аналітичних рахунках бухгалтерського обліку. Крім того, на нашу думку, ведення розрізненого обліку відносин з покупцями буде характеризуватися наступними особливостями:

1. Аналітичні рахунки, на яких буде обліковуватись той чи інший вид органічної продукції, дадуть змогу упевнитись у відповідності рівня якості та в забезпеченні високого рівня захисту споживачів на будь-яких об'єктах – як у виробництві так і у місцях реалізації (супермаркети, спеціалізовані магазини органічної продукції, продуктові магазини, фірмові магазини сільгоспідприємств). Також, в документації, що буде стосуватися органічної продукції, потрібно виділити додатковий реквізит, який буде характеризувати, що це і є продукція органічна. Крім того, потрібно упорядкувати і експортні операції щодо органічної продукції, тому що у митних деклараціях органічна продукція не відрізняється від традиційної.

2. На основі одержаної інформації з рахунків бухгалтерського обліку буде можливість формувати економічні показники щодо характеристики виробничої собівартості, обсягів доходів від реалізації і рентабельності певного виду органічної продукції і в цілому по органічних господарствах, що в подальшому можливо використовувати для прийняття управлінських рішень.

3. При деталізації інформації на рахунках бухгалтерського обліку, можливо буде визначити місце держави у виробництві

органічної продукції, а саме державної підтримки та дотацій в органічне землеробство. Органічне виробництво, як специфічна галузь, переважно не дотується. Виробники одержують дотації за звичайних умов виробництва. Державні дотації на ринку зазвичай отримують підприємства за окремими об'єктами діяльності (виробництво зернових культур, ріпаку, льону, молока, м'яса ВРХ, свиней та птиці). В умовах ринкової економіки вітчизняні виробники не можуть за рахунок власних потужностей (як виробничих, так і фінансових) здійснити перехід від традиційного виробництва до органічного. Становлення органічного аграрного виробництва в Україні, особливо на початкових стадіях, потребує державного стимулювання.

На основі проведених досліджень, можемо зробити висновок, що в Україні є споживачі, готові купувати органічну продукцію. При цьому, визначальними при виборі цієї продукції, в першу чергу, є питання якості та ціни. Отже, збільшення попиту можливе через створення національної системи ціноутворення та сертифікації органічної продукції і впровадження достовірної системи обліку, відносин виробників з покупцями. Виробництво органічної продукції харчування може стати відмінною перевагою економіки України, тим напрямом, рухаючись по якому, ми можемо зайняти серйозні позиції на світовому ринку і дати значний імпульс розвитку не тільки сільського господарства, але і багатьох інших супутніх галузей.

Література

1. Антонєць С.С. Регіональний аспект біологізації землеробства: напрямки досліджень, здобутки і перспективи / С.С. Антонєць, В.М. Писаренко, М.М. Опара // Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – 2001. – № 4. – С. 15-14.
2. Капштик М. В. Грунтозахисні технології як передумова органічного землеробства / М.В. Капштик, О.В. Демиденко // Агроєкологічний журнал. – 2011. – № 2. – С. 52-58.
3. Кобець М.І. Органічне землеробство в контексті сталого розвитку. – Київ. - 2004. – С. 22.
4. Органік в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic.com.ua>
5. Про органічне виробництво: проект Закону України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
6. Шерстобоева О.В. Екологічні, економічні та соціальні передумови біологічного землеробства / О.В. Шерстобоева // Агроєкологічний журнал. – 2007. – № 1. – С. 67-70.